

Gedragscode voor viskwekers in Nederland

Productschap Vis

Dit is een gedragscode voor alle viskwekers in Nederland. De code maakt geen onderscheid in soort, type of grootte van kwekerijen en is bedoeld voor iedereen die zich bezighoudt met kweken van vis bestemd voor consumptie of een onderdeel van dat proces. Andere vormen van aquacultuur zoals het kweken van schaal- en schelpdieren of planten zijn niet in deze code meegenomen. Het meest gehanteerde kweekstelsel is het recirculatiesysteem, daarnaast is er het open of vijversysteem.

Daar waar nodig is dit bij het betreffende onderdeel vermeld. Het belangrijkste doel van deze gedragscode is de bevordering van een gezonde viskweeksector in Nederland. Een sector die een kwalitatief hoogwaardig product levert, waarbij tijdens de productie rekening is gehouden met maatschappelijke eisen voor economische en sociale duurzaamheid van de onderneming en voor een minimale belasting van het milieu en dierenwelzijn. Deze gedragscode geeft een duidelijke handreiking en een ethische basis voor een verantwoorde ontwikkeling van een gezonde viskweeksector in Nederland. De code is mede gebaseerd op de gedragscode voor aquacultuur van de FAO (wereldvoedselorganisatie) en de FEAP (Federation of European Aquaculture Producers). Door het naleven van deze gedragscode mag een kweker ervan uitgaan dat hij voldoet aan de maatschappelijke normen van deze tijd.

Viskweek is een belangrijke schakel in de wereldwijde voedselvoorziening. Het produceren van voedsel brengt een verantwoordelijkheid met zich mee. De viskweeksector in Nederland is zich hiervan bewust. In deze gedragscode wordt invulling gegeven aan deze verantwoordelijkheid. Deze gedragscode is geen definitieve maar zal met enige regelmaat worden aangepast aan de ontwikkelingen in de jonge en dynamische viskweeksector.

Wij willen, op een diervriendelijke manier, een prachtige vis kweken. De vis moet lekker, gezond en 100% voedselveilig zijn.

Nederlandse vis-telers brengen een goed, gezond, vers en voedselveilig product op de markt. Daardoor kunnen wij goed concurreren met importen uit minder gereguleerde landen.

GRONDBEGINSELEN

Een ieder die zich bezighoudt met kweken van vis:

- Is op de hoogte van Europese, nationale en regionale ontwikkelingen in het beleid voor viskweek; dit beleid zal de doelen met betrekking tot economische en sociale duurzaamheid van de viskweeksector in balans met het milieu moeten ondersteunen;
- Is op de hoogte van technologische- en managementontwikkelingen in de sector, streeft verbeteringen van de viskweek na, voor zover deze economisch mogelijk zijn en werkt samen met andere viskwekers en toeleveringsbedrijven ter bevordering van ontwikkeling en afstemming van gemeenschappelijke normen en doelen;
- Zoekt naar manieren om het milieu zo min mogelijk te belasten;
- Houdt met bedrijfsvoering rekening met de inpasbaarheid in de ruimtelijke ordening en het milieu, zodat het geen afbreuk doet aan de karakteristieken van de omgeving;
- Houdt rekening met de welzijnseisen van de betreffende soort door naleving van het welzijnsdossier;
- Neemt passende voorzorgsmaatregelen om het uitbreken van ziekten te voorkomen en handelt als een ziekte zich voordoet volgens het protocol gebruik diergeneesmiddelen (zie bijlage 1);
- Doet er alles aan om de korte- en langetermijn balans tussen vraag en aanbod, voor zover het gaat om de economische stabiliteit van Europese viskweek, tot stand te brengen en te houden;
- Doet zijn uiterste best om producten te leveren van de hoogste kwaliteit in elke fase van het proces;
- Hanteert een duidelijk monitoringsysteem en registratiesysteem op de kwekerij. Een goed monitoringssysteem en goede rapportages bieden de kweker de mogelijkheid om zelf problemen te herkennen en af te wenden. Periodieke metingen bieden bovendien duidelijke handvatten voor de bedrijfsvoering en transparantie in het productieproces;
- Is zich bewust van de verantwoordelijkheid die hij als kweker heeft, omdat hij een voedselproduct produceert. Hij luistert dus naar de eisen van de consument, die naast kwaliteitsaspecten als versheid en smaak, ook veiligheid van het voedsel hoog in het vaandel heeft.

De gedragscode iets niet iets nieuws, ik werk altijd al zo!

De groeiende visteeltsector vraagt om eigen regelgeving. Het garanderen van de kwaliteit van vis is gewoon een voorwaarde.

Nederlandse viskwekers kunnen het gehele jaar door een constante levering van verse vis garanderen. En met vers bedoelen we echt vers. Daarmee zijn wij een goede aanvulling op de visserij.

VISKWEKEN EN HET WELZIJN VAN DE VIS

Water

De watertoevoer is van een voldoende kwaliteit en kwantiteit om het welzijn van de gekweekte vis te garanderen.

Visgezondheid

■ Het vermijden van onnodige stress bij de vis.

- De viskweker probeert het systeem en de omstandigheden waarin de populatie wordt gehouden, zo te optimaliseren dat de kans op het optreden van stress bij de vis zo gering mogelijk is.

■ Periodieke inspecties.

- De viskweker onderzoekt regelmatig de visstand om er zeker van te zijn dat belangrijke gedrags- en fysieke veranderingen worden opgemerkt, zodat onmiddellijk effectieve maatregelen kunnen worden genomen.

■ Het voorkomen van visziekten.

- Vis die in een viskweekstelsel wordt gebracht, moet gezond zijn en van een bekende herkomst;
- De kweker houdt het aantal externen in de kwekerij, die fysiek contact hebben met de vissen, zo beperkt mogelijk.

■ Het adequaat bestrijden van visziekten.

- De kweker maakt gebruik van de 'Handleiding visziekten: voorkomen, herkennen en bestrijden' (ID-DLO 1996) voor het voorkomen en herkennen van visziekten. Het gebruik van diergeneesmiddelen voor de bestrijding van visziekten is beschreven in bijlage 1.
- De kweker volgt zorgvuldig de therapeutische instructies inzake dosering en toediening van de dierenarts op, om ongewenste residuen in de vis te voorkomen en neemt adequate maatregelen om de risico's van de verspreiding van schadelijke effecten in het ecosysteem te minimaliseren.
- In geval van transport van geïnfecteerde vissen, al dan niet levend, dient door de kweker de hoogst mogelijke zorgvuldigheid betracht te worden om de kans op overdracht van ziekten te beperken.

Moderne voeder-technieken helpen bij het voeren van de vissen; De vis "vraagt" zelf om het voer door tegen een pendeltje aan te zwemmen. Zo komen er nauwelijks voerresten in het water en blijft de waterkwaliteit uitstekend.

- De viskweker haalt, ongeacht de reden van sterfte, elke dode of stervende vis onmiddellijk uit het systeem, op een wijze die het welzijn en de gezondheid van het achterblijvende bestand niet aantast en deponert deze in een goed afgesloten container.

Visvoer en voedermethode

- De kweker neemt gerichte maatregelen om voederverspilling te verminderen, met als gevolg een betere waterkwaliteit. Verbetering van de waterkwaliteit draagt weer bij aan goede leefomstandigheden voor de vis;
- De kweker stemt de hoeveelheid voer en de samenstelling van de voedingsstoffen voor die vissoort nauwkeurig af en registreert dat omwille van een transparante ketenregistratie. Daarbij houdt hij rekening met groeivoorwaarden van de vissoort en de voorzettingen van de locatie;
- Voerverspreidingsmethoden moeten er voor zorgen dat alle vissen voldoende toegang hebben tot het voer.
- De kweker heeft de voeropslag bij voorkeur in een aparte ruimte en neemt de bewaarcondities van de voederleverancier in acht.
- De kweker houdt een voermonster achter dat bij calamiteiten geanalyseerd kan worden.

Handelingen en transporteren

De kweker doet alles wat binnen zijn vermogen ligt om alle handelingen met levende vis tot een minimum te beperken. Zo voorkomt hij onnodige stress en verwonding van levende vis. Hij maakt gebruik van transporteurs die de vis zo snel mogelijk transporteren en de specifieke welzijnseisen van de vissoort, zoals voldoende zuurstof, respecteren.

Bestandsdichtheden

Voor het bepalen van het optimale aantal vissen in een bepaalde dichtheid houdt de viskweker rekening met

- de specifieke eisen van de soort, met betrekking tot de leefomgeving, de gedragsbehoeften in het bijzonder en de verkrijgbaarheid van voldoende zuurstof;
- het gemiddelde gewicht van de levende vis;
- de gezondheid van de populatie;
- de snelheid van de verwijdering van afval ter voorkoming van

Het gebruik van medicijnen in de Nederlandse visteelt is zeer gering en daalt nog steeds door de groeiende kennis van visziekten.

Je moet de vissen wel zeven dagen in de week in de gaten houden, om er zeker van te zijn dat alles goed loopt.

Dierenwelzijn is zo vanzelfsprekend voor vistellers. Als wij niet goed met onze dieren omgaan, hebben wij zelf daar de meeste narigheid van.

een opeenhoping van stoffen, die stress of vergiftigingseffecten kunnen veroorzaken.

Slacht

- Alle vis dient voldoende lang te vasten alvorens te worden geslacht om een geheel leeg spijsverteringssysteem te verkrijgen;
- De viskweker brengt vis naar een geregistreerde slachterij, die een snelle en diervriendelijke dodingsmethode volgens nationale regelgeving of richtlijnen hanteert.

VIS KWEKEN EN HET MILIEU

Watergebruik en kwaliteit

- Onnodig watergebruik moet vermeden worden;
- Bij gebruik van natuurlijke waterbronnen ligt het accent op duurzaamheid en dient de viskweker maatregelen te nemen om de waterbron in stand te houden;
- De kweker behandelt het afval en eventuele chemicaliën op een zodanige wijze, dat deze geen risico vormen voor de volksgezondheid dan wel voor het milieu; dit in overeenstemming met de van toepassing zijnde wetgeving;
- Hij voert na gebruik van therapeutische middelen het water niet rechtstreeks af op het oppervlakte water of zorgt voor afdoende filtering alvorens tot afvoer over te gaan.

Selectie van een locatie voor open viskweeksystemen

Viskwekers die open systemen gebruiken, dienen alleen die locaties te gebruiken, die geschikt zijn voor duurzame ondernemingen op langere termijn en met aanvaardbare ecologische effecten.

Ontsmettingsmiddelen

Bij de keuze van ontsmettingsmiddelen in de bedrijfsvoering doet de viskweker alles wat in zijn vermogen ligt om het milieu zo minimaal mogelijk te belasten.

Met ons recirculatiesysteem beschikken wij over een duurzame en een buitengewone milieuvriendelijke productiemethode. We hebben zelfs de ammoniakuitstoot tot nul teruggebracht.

We zijn nu 20 - 25 jaar bezig met de visteelt in Nederland. In het begin lag de nadruk op het onder de knie krijgen van de visteelt en de groei van de productie, nu veel meer op het welzijn van vissen, voedselveiligheid, traceerbaarheid, nieuwe soorten en ketenontwikkeling.

VIS KWEKEN EN SOCIALE EN ECONOMISCHE DUURZAAMHEID

De viskweker controleert en registreert regelmatig (voorbeeld logboek zie bijlage 3)

- kwaliteit van het water dat gebruikt wordt voor het kweekstelsel;
- welk voer voor welke vissen is gebruikt;
- eventuele ad hoc parameters buiten de kwekerij voortkomend uit een calamiteit, die rechtstreeks van invloed zijn op het productieproces;
- gebruik van therapeutische middelen;

Het gebruik van computerondersteunde monitoring van het bestand en het vastleggen van gegevens is aan te bevelen.

- De viskweker heeft hygiëne in de totale bedrijfsvoering hoog in het vaandel en doet een uiterste inspanning om een continue hygiënische status op de kwekerij te bewerkstelligen.
- Viskwekerijen dienen gebruik te maken van technologie en uitrusting die de veiligheid van de werknemers waarborgen. Dit betekent het instellen van vaste regels voor het omgaan met stoffen en chemicaliën, om gezondheidsrisico's voor de werknemers te vermijden. Hiermee ontstaat een veilige werkplek voor de werknemer.
- Chemicaliën en andere stoffen dienen opgeslagen te zijn in een aparte ruimte
- De viskweker neemt zijn verantwoordelijkheid om met zijn kwekerij geen gevaren voor de omgeving op te leveren.
- De viskweker biedt mogelijkheden voor geschikte opleidingen voor alle werkzaamheden en bewustwording van verantwoordelijkheden voor werknemers.

Noot

In deze gedragscode wordt overal gesproken van de viskweker als 'hij'. Een viskweker kan echter even goed een vrouw zijn.

Deze gedragscode is tezamen met de sector opgesteld. Naleving van de code gebeurt op basis van vrijwilligheid. Het Productschap Vis als auteur van deze code aanvaardt dan ook geen enkele aansprakelijkheid ten gevolge van het niet naleven van deze code.

Bijlage 1

PROTOCOL GEBRUIK DIERGENEESMIDDELEN.

Indien een ziekte wordt verondersteld of geconstateerd, dient de viskweker zo snel mogelijk adequate maatregelen te nemen om het uitbreken dan wel een verdere verspreiding ervan te vermijden. Als deze maatregelen - bijvoorbeeld het verversen van water - ontoereikend zijn, dient de hulp van een dierenarts te worden ingeroepen.

Gelet op de specifieke omstandigheden van vissen is het aan te bevelen een gespecialiseerde dierenarts te raadplegen die op grond van zijn kennis van vissen een verantwoorde medicatiekeuze kan maken om de vissen te behandelen en ondraaglijk lijden bij de vissen te voorkomen, de juiste nazorg en medicatiecontrole kan plagen en een advies kan geven inzake de aan te houden veilige wachttermijn.

Indien de dierenarts een therapie noodzakelijk acht, nadat hij voor curatieve middelen op veterinaire gronden een diagnose heeft gesteld, mag hij diergeneesmiddelen voorschrijven. Ingevolge een verordening van de EU mogen slechts diergeneesmiddelen, waarvan een MRL (maximum residu limiet) voor de werkzame stof is vastgesteld en als zodanig is geregistreerd, worden voorgeschreven.

Bij voorkeur worden middelen voorgeschreven die zijn beschreven in bijlage 2. Voor al deze middelen zal een minimale wachttermijn van 500 daggraden gehanteerd worden.

De dierenarts schrijft een recept uit waarop het middel, de dosis en de wijze van toedienen staat vermeld.

Bij gebruik van enig middel dient, zowel bij de dierenartsenpraktijk als bij de viskweker een logboek (bijlage 3) nauwkeurig te worden bijgehouden.

Indien vissen met een gewicht van meer dan 5 gram zijn behandeld, dienen deze alvorens voor consumptie aan te bieden, te worden getest op de aanwezigheid van eventuele residuen.

Lijst diergeneesmiddelen voor de visteelt

Flumequine

Mebendazole

Oxolinezuur

Oxytetracycline

Praziquantel

Pyceze

Trimethosulfmix

De Nederlandse viskweek is weliswaar een kleine sector, maar groeit gestaag door de komst van nieuwe soorten en een groei van de productie. De afgelopen jaren is de productie met 14% gegroeid, terwijl dit wereldwijd 11% was.

LOGBOEK

Naam bedrijf		
Adres bedrijf		
Naam dierenarts		
Adres dierenarts		
VISZIEKTEBEHANDELING		
Datum behandeling		
Naam diergeneesmiddel		
Naam werkzame stof		
concentratie werkzame stof		
Soort (bad/voer)		
BEHANDELING		
Symptomen (sterfte, voeropname, gedrag, uiterlijke kenmerken)		
Diagnose gesteld door		
Duur behandeling		
Systeem/bak		
Temperatuur		
Biofilter aan/uit		
Visgewicht		
Visziekteprobleem		
Effect behandeling (sterfte, voeropname, gedrag, uiterlijke kenmerken)		
Bijzonderheden		
BEMONSTERING		
Datum		
Monsternemer		
Plaats		
Aantal vissen		
Gemiddeld gewicht		
Analyse/gehandeerde methode		
Datum uitslag		
Uitslag monster		

De dierenarts dient een verklaring te ondertekenen van afgifte.
Deze verklaring bijvoegen.